

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет/інститут економічний

Кафедра економічної кібернетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Моделювання еволюційного розвитку
ринкової економіки**

Освітня програма Економіка

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “29” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація	32. Опис дисципліни
	3
3. Структура курсу	4
4. Система оцінювання курсу	7
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)	7
6. Ресурсне забезпечення	7
7. Контактна інформація	9
8. Політика навчальної дисципліни	9

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Моделювання еволюційного розвитку ринкової економіки
Освітня програма	Економіка
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	051 Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	доктор філософії
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	2/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 20 год. Практичні заняття - 10 год. Самостійна робота - 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/89b557268f1b1b2bdb2a

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета полягає у навчанні майбутнього фахівця методології обґрунтування рішень щодо управління виробничими системами, які функціонують в умовах ринкової економіки.

Завдання: Здатність до оцінки якості, швидкості та ефективності трансформаційних процесів в різних країнах. Усвідомлення особливостей економічних трансформацій в Україні та ролі трансформаційних процесів у становленні ринкової економіки. Здатність до порівняльного аналізу трансформаційних процесів в різних країнах світу. Уміння аналізувати причини, наслідки, помилки та сучасні тенденції перетворень української економіки. Здатність до побудови еволюційних моделей ринкової економіки на базі різних концепцій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- оцінювати економічну безпеку підприємства на базі моделей аналізу стану підприємства; використовувати фінансових індикаторів для оцінки ліквідності балансу підприємства та його фінансового стану;
- використовувати особливості адаптації підприємства до змін кон'юнктури ринку аналізу магістральних моделей в економіці;
- будувати контури управління на базі можливості адаптації;
- класифікувати особливостей поведінки суб'єктів ринку.

вміти:

- формувати систему показників моделей макроекономічного розвитку;

- аналізувати та прогнозувати інфляційні процеси в ринковій економіці на базі сучасного математичного апарату;
- використовувати павутиноподібні моделі для аналізу взаємодій попиту та пропозиції;
- використовувати методи статистики для аналізу наслідків та прогнозуванню сподівань в умовах ринкової економіки.

Компетентності

ІК - Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК03. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності.

СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.

Програмні результати навчання

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

РН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.

РН09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Кількість годин	Завдання
1.	Тема 1. Трансформаційні процеси і концепції стратегії економічного розвитку.	Глобалізація – основні погляди, ключові моменти трансформації світової економіки та економіки України. Трансформаційні особливості перехідної економіки: особливості української економіки. Особливості трансформаційної економіки на прикладі різних країн світу. Концепції управління трансформаціями.	2	Тести, питання, практичні завдання, кейси
2.	Тема 2. Еволюційна модель економічних змін. Еволюційний підхід у трансформаційній економіці.	Основна модель еволюції динаміки популяції фірм Е. Шумпетера. Класифікація сучасних еволюційних моделей. Модель економічного зростання Нельсона Уїнтера (модель штучної економічної еволюції). Модель етапів Л. Грейнера.	4	Тести, питання, практичні завдання, кейси
3.	Тема 3. Стратегії макроекономічного розвитку та їх моделювання. китайська модель.	Світові моделі макроекономічного розвитку: неоліберальна модель, соціальне ринкове господарство, східно-азіатська модель, китайська модель. Регресійні моделі економічного розвитку: багатосекторна модель японської економіки, моделі типу УКР. Макроекономічні моделі зростання. Математичні моделі економічного розвитку з урахуванням НТП. Модель динаміки НТП. Модель довгої хвилі.	4	Тести, питання, практичні завдання, кейси
4.	Тема 4. Економетричний аналіз сподівань. Теорії	Економетричний підхід при моделюванні показників на основі теорії очікувань. Застосування моделей очікувань в економічній динаміці на рівні	4	Тести, питання, практичні завдання, кейси

	очікувань в економіці.	макроекономічних та мікроекономічних біфуркацій.		
5.	Тема 5. Системні характеристики і економічних рішень. Моделювання управлінських рішень на макрорівні в умовах ринкової економіки та її становлення.	Модель загальної задачі прийняття рішень та її особливості щодо ринку. Модель функції планування. Джерела нестійкості планового рішення. Основні функціональні характеристики планових рішень.	4	Тести, питання, практичні завдання, кейси
6.	Тема 6. Моделювання поведінки товаровиробників в умовах ринкової економіки	Оптимальність в мікроекономічному аналізі, оптимальність за Парето. Основні моделі поведінки товаровиробників в умовах ринкової економіки: монополія та конкуренція. Модель співробітництва і конкуренції двох фірм на ринку одного товару: стратегія Стакельберга, стратегія Курно, стратегія Бельтрана, таємний зговір або картель.	4	Тести, питання, практичні завдання, кейси
7.	Тема 7. Моделювання поведінки споживачів в умовах ринкової економіки	Теорія корисності в економіці. Ординалістський та кардиналістський погляд на моделювання корисності. Криві байдужості.	4	Тести, питання, практичні завдання, кейси
8.	Тема 8. Стан рівноваги в задачі споживача.	Аналіз споживчого попиту. Рівняння Ейлера. Рівняння Слуцького та його значення в економіці.	4	Тести, питання, практичні завдання, кейси

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	5
Семінарське заняття	30
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	5
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції			1		1		1		1		1							5
Практичні з-тя	1	2		4		4		4		4		8			2			30
Самостійна р-та														10				10
Індивідуальні завдання																5		5
Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь	1	2	1	4	1	4	1	4	1	4	1	8	1	10	2	5	50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, Linux, Windows, Пакет прикладних програм Openoffice, MS Office, роздатковий матеріал
Література:	
1. Артеменко І.А. Теоретичні засади і практика реформувань відносин власності в споживчій кооперації при переході до ринкової економіки : монографія; Полтавський університет споживчої кооперації України; Кафедра міжнародної економіки. Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2005. 195 с.	
2. Афанасьєв М. В. Питання теорії і практики розвитку зовнішньої торгівлі України в умовах переходу до ринкової економіки : навч. посібн. К., 1995. 47 с.	
3. Бандура І.С. Інструменти та моделі державної соціальної політики різних країн. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 13. С. 94–98.	
4. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління / за ред. О. В. Мозенкова. Х. : ВД «ІНЖЕК», 2003. 272 с.	

5. Башнянин Г.І. Ринкові економічні системи: проблеми становлення, функціональної структуризації і типологізації. Львів, 2001. 217 с.
6. Благун І.С., Романюк М.Д., Судук Н.В., Мендела Є. М. Забезпечення сталого розвитку України та країн світу на основі коригування моделей лінійної економіки. Бізнес-інформ. 2022. № 1. С. 95–101. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-95-101>
7. Бобров В. Я. Основи ринкової економіки і підприємництва : підручник для проф.-тех. навч. закл. К. : Вища школа, 2003. 719 с.
8. Буртняк І.В., Судук Н.В. Модель визначення волатильності фондового ринку. Вісник Хмельницького національного університету: наук. журнал. Серія «Економічні науки». Хмельницький, 2022. № 1. С. 316–320.
9. Іванченко Г.Ф., Далайін Бадер Омар Ахмад. Еволюційна теорія та проблеми моделювання процесів управління підприємством. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. 2014. Вип. 8. Ч.3. С. 224–227.
10. Карачина Н.П. Моделювання економічної поведінки підприємства на рівні мікроекономічного аналізу. Механізм регулювання економіки. 2008. № 2. С. 214–222.
11. Кігель В. Р. Математичні методи ринкової економіки : навч. посібн. для вищ. навч. закл. / В. Р. Кігель. – К. : Кондор, 2003. – 159 с.
12. Кобушко І. Моделювання пропозиції на інвестиційному ринку за допомогою використання економічних методів. Економіст. 2012. № 4. С. 56–60.
13. Костіна Н.І., Алексєєв А.А., Василик О.Д. Фінанси: система моделей і прогнозів : навч. посібн. К. : Четверта хвиля, 1998. 304 с.
14. Кривцов О.С., Бережний В.М. Ринкова економіка: теоретичні аспекти : навч. посібн. для техн. спец. Х. : Факт, 2001. 288 с.
15. Математичні методи і моделі ринкової економіки : навч. посібн. / Т. С. Клебанова та ін. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2009.– 456 с
16. Мекшун Л.М. Німецька та шведська моделі побудови соціально-орієнтованої ринкової економіки. Науковий вісник ЧДІЕУ. Економіка та управління національним господарством. 2014. № 3 (23). С. 31–37.
17. Мельник О.Г., Адамів М.Є. Модель полікритеріального вибору методів антисипативного планування на підприємствах. Економіка та держава. 2013. № 4. С. 64–67.
18. Романюк М.Д., Судук Н.В., Бушинський Є.В. Модель оцінювання інвестиційної складової безпеки розвитку регіонів України. Наукові перспективи. Серія “Економіка”. Київ, 2022. № 3(21). С. 105–121.
19. Яркіна Н.М. Економетричне моделювання в управлінні підприємницьким ризиком. Фінанси України. 2003. № 11. С. 77–80.
20. Яровий І.М. Стратегічне планування, прогнозування і моделювання соціально-економічного розвитку України. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 2. С. 214–220.

7. Контактна інформація

Кафедра	Економічної кібернетики, вул. Шевченка, 57, 815 кабінет, https://kek.pnu.edu.ua , kek@pnu.edu.ua
Викладач	Кушнір Олександр Сергійович
Контактна інформація викладача	oleksandr.kyshnir@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: 1. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.3. Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.4. Положення про запобігання академічному плагіату у Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4-5). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

Викладач _____ О.С.Кушнір